

השלמת שפתנו ביצד ?

אם רבו בוסן וזאחרון הלוחמים בגודל מוגני השפה מצדם של תורגומנים למיניהם, אם גדל מחנה התהגדות לקנאי הלשון מצדם של המתבוללים-דמוקרטים — לא לפלא יושב הדבר. כי אין, חוצפתם של "הכורסים המוכנים" האלה עברת כבר כל גבול שום הודמנות לא יוניחו אך ורק — למען הראות את קנאותם ההשוכה בשפתם, ויחזקו מזה את התנגדותם ללשונות כמלעדיה ומתוך ש"המכבדים המוכנים" האלה רואים כטבת לעמדות ה"לוגות" ומתוך שהוששים הם לגסיסתה האחרונה של שפתם הם, הנם בעלי כרחם מוכרחים לבוא להגן על ביאליק, על מרדכי בוכר ודומיהם, על אלה שהם של 1 ו 2 ולא שלחם על אלה שגם עתה הנם שוה-איהם התרבותיים בנפש, וגלוי הוא עתה הדבר כי "אחבתם" זו אינה באה משום "אחבתם" היתרה לנושא' התרבותי ויוצאת, כי אם משום "שנאתם" למגני התרבות וקנאות, אך מלחמה היא להם, ובשעת מלחמה כל האמצעים הם כשירים לגביהם.

ובשום כך לא נזאז עם אלה בדיו-דבריהם, גם לא נענה להם על התנפלויותיהם ונאמר יחד עם המשורר, "ניסור להם כלבכם". אך נתפלא על אלה אשר למחנה יחשבו, אשר על דגלנו ימנו, ואשר מסמנתו — סיסמתם, שאיפתם — שאיפתם. רק אין בהם העין, רק המסירה הם האבק, רק נפילים הם בתצורת הכבירה, רק נעדרים הם הקנאות ואשר טבעו כל אלה לא תתואר מלחמה ולו גם מלחמה רוחנית — ומגן-שכן אם נהיה המסירה, המסירה "מפוצצים" אלה, אם נהיה מלעדי, "המקנא" אלה, לא אלתו יהא, הנצחון. ובמה מתבטאת, "המקנא המוכנה" הוה על הגדרה? כי אם נמצא את כל דברי המבקרים, הן אם ננתה את כל פוליסים המערך — החל מהמאמרים של עורך, "הארץ" וחבריו ועבר לעורך, "הצפירה" שבפ-לניה ולדברי עורך "היהודי" "היהודי" שבכרלון וגומר במאמר האחרון שב"דאר-היום" — הרי המסקנה אחת היא למרות אפני הוכחה לצורחיהם ושנות, והיא: "הנחיה" במקום להגן על השפה עליו להפיקה, — במקום לשמור עליה בכל מיני אופנים מפני אויבים מבחוץ ומפנים — עליו להסביר ללמד, ולתקנת אותה, זאת היא כל תורת-ההקנאות כולה.

ובמה משונה היא הדבר, ומור אפילו, אם באים ללמד וזאת את המיפא של ימי-הביניים, מעט מן האור דוחה הרבה מן ה"השקף" את זאת ידענו, אף-היטו המבקרים, מכלעדיהם. ולא זאת אלא שעל פיה אנו מתנהגים, ושאותה לא רק נושאים אנו על פינו אלא מנשמים אותה למעשה. מנשמים אותה כמנשמים מיתונים במים, באמצעים דלים שבדלים ובדרך צנועה — מה שלא תעשה אגודת המספרים, מה שלא תעשה הסתדרות המורים, מה שלא עשה ועד הלשון הישן את שנתו המתוקה — נעשה אנחנו, ולא כאן המקום לפרט את הפעולות, לעמוד על המפעלים, גם ללא-צורך הוא זה — יבואו הם ויגידו על עצמם.

ואולם, מה אנו אוכזרים ומה נאמר גם להבא: מלמדים אנו עכ-רית למי שאינו יודעת, מפיצים אנו שירים — למי "שומר ליוני" בפיו, מלקים אנו מכלאית מיתונים לגורים, למגדלים ולכללי מק-צעות אחריהם, מציבים אנו לוחות לפרות שונים, משנים את שמות גלות לשמות עבריים, מזהירים מוציאים אנו עתון עברי שמחמקם בעניני הלשון, קוננה ושלכלה בדבריו ובכתביו, עתון שהיה ויהיה לא רק בארץ-ישראל בלבד, אלא אף בכל העולם כולו, את כל זאת והרבה הרבה יותר מזה, אנו עושים. במקום להגן על השפה, אנו עושים ואתם באים ומלמדים אותנו כי במקום להגן על השפה, אנו עושים "שירה" — ואשר את זאת אנו מכלעדי ה"ד"ר בורג'לוב גם הרפויטור דר' קלונר לפני שנתים ימים ויותר נפן אף החיוב הסודר את ההפצה אל התורא, אל התקניה, אכן מבורכים יהיו כל אלה אשר הצעות לעבודה רחבה להם יעבדו, כשמהם נקבלם, אם יצטרפו למחנה ויעזרו לנו בהפצת שפתנו ותרכונו. אבל אם יבואו ויגידו לנו כי לא-ת-מלחמה לנו עתה, אם יורנו כי נשקם כמותם, שוקנו אמנם בעיניהם אבל שכאחד ענו להם וזה קנה גם נשמתם אתם, אם יורנו אלה כי צריכים אנו להגיה לאלה שאינם יודעים וקוקים להוראת הלשון העברית כאשר ידעוה לאלה שידעוה אותה ואינם משתמשים בה, לאלה אשר מנהיגים יקראו, אשר מנהיגים יכוננו, אשר לקברניטים נחשבים לא נשמע להם כאשר לא נתן אלה כי יבואו ללשוננו ויחללוה כלל עת-שנא' לאלה לא תהא דרכנו, דרך-מיתנות, כי לאלה מיתנות תהא לגמרה דרך-ההסברה (למרות שגם להם אנו מסבירים) לאלה אין דרך אחרת, אלא זו האחת שבחנוה בת, והיא: מלחמה גלויה ומינא! מלחמה אשר הדת יושע על רק באיירתה של ארצנו זאת, אלא אף במרחב, הנהגה אף היא: כדו שהיה, למעשה שלום אש' בתל-אביב ולהצדקת בוכר בירושלים.

מקני השפה נהא, וכאחד עם זה, קנאות !

ירושלים י' בתמוז תרפ"ו. מ. איש-שלום

משום בעצם

הצורה הדינמית

הרואה לדעת: לראות את התפתחותן של הנקודות העבריות בעמק ובגליל, מוכרח להיות לכל הפחות, מעט בשנה, וזהו מנהגו זה שנים אחרות ואנחנו מדי פעם בפעם הנני עומד ומשתאה על הש-נויים הבולטים החלים כאן משנה לשנה. האנשים הנמצאים בתוך העבודה פניהם כמו שאינם רואים את אילו הלקיים והחמורות שביניהם, כן גם אינם רואים ואינם חשים בהתקדמותם. קושיים ומכשולים שעליהם הם צריכים להתגבר, שוללים מהם את אפשרות ההשתקפות למה שהם והלאה, הרצון והיכולת שנמצאים כמעט תמיד במלחמה הדדית אינם נותנים להם מלשמה גם מיצירות המתקדמת במספר מורד. בעבודה היום יומית הנעשית כאן אנו מרגישים ומכריזים על צריכתו אין בדידתו לא האמצעים ולא הכוחות המתאימים לנצול כל האפשרויות, בכדי להשיג את המטרה, מספר ויצירה לא לפי הצורך וידיעה, כי שטח-אדמה רחבים הש-תרישם ביהודה, במשורן ובקמח, שאפשר לרכושם ולגאלם, שחטים ידועים עובדות, כשהם לצעירינו שיבואו להורשים בזה אבם. אבל מה ידאג לבנו מהעובדה המעציבה שאין היכולת לבנות בדידתו לנצול, לרכוש, וידיעה, אנו, כי פעלים חקלאיים מנוסים למאות מחכים להת-ישיבות זה שנים דחקים בכל יום ויום על להותק הקרנות שלנו, דורשים קרקע לגדלהם כהצמצם להתמכר לה לעבודה ולשמור, ומדי פעם בפעם מושלים את פניהם ריקם כאין קרקע ובאין קצב כעד מתישבים הדשים. כל זה ידוע למי שמתעניין במה שמתנהג בארצנו והעובדות האלה נוגעות לבנו כיום, למרות זאת, בעבדנו אחרי וכן של שנה את הארץ — הכל נקודות ישיבות — ובדמיוננו בשנתיים שחלו בכל מה ש"השקפה במרוצת-הזמן" הוה את אנו באים למתנהג ההתפתחות במקצת ימפיקים רצון.

מלבד נקודות ישיבות ועירות על אדמת תל-שם כגון: כפר-ברק, כפר יהשוע, קצוצת-פינסק, קבוץ ב' של השומר הצעיר, הנ-צאות בראשית התחזקות, לא נסד לדאוג לבנו, שום ישוב חדש בשנה זו ומה שיותר בכאבי עוד היא העובדה שאף חקלאית-אדמה ועזרה לא נגאלה השנה ע"י הקרן קימת לישראל למרות זאת לא קל הוא לו למבקר בעמק ובגליל אחרי שנה, להמצא ולהכיר כרגע את המקומות החדשים לו משכב דומים כאן הכל משתנה פושט צורה ולובש צורה, ולא רק החקלאות בהתקדמותה, כי אם גם הגוף ומראה המבט הולך ועובר לפנינו בצורות חדשות התורשות והמועצות ע"י כל נקודת-ישיבות עברית, הנוצרת ומתפתחת הולטת וגדלת משטת את צורת. ומראה הגוף ומבטיה בכל פעם היתונה אחרת על הסביבה החדשה לנו. הנה עברית במקומות של עבדתי לפני שנים אחרות ביוש-בצור, ער לא-יחזרה שנתה האדמה כאן, במקום הולך ועובר ער-בנות. מתנוססות מעל לגור המסקיה ושומרת אתם מהרורות המצויים כאן, את מקום פרח-הנצח הפראי יוש כעת פרח-התרבות. שדות-הקנים הששתינו על שטחים רחי-קים נחפז לשדמת כי יפרי והד-שירתו של העובד מפרחקים ישמע.

ממרחק רב אנו כבר יכלים להכיר את כל שדות-היהודים ואת אלו לא יאמינו הוא הדבר שעל שדמות היהודים-רואים את כל הפרד והוסם בו כיום משתמש הערבי גם במלך בחמור ובפרד בתור בהמות עבודה בשדה אפילו העדרים שונים הם זה מזה בעד הערבים רואים פרות כחושות וצנועות ולעומתן הפרות הגזעיות של היהודים. לכן אין פלא איפוא אם הצורה הדינמית של ארצנו משתנה מוכן לזמן ע"י התשתבות החקלאית המתפתחת. תורשות האקליפטים המסמנים ומגדירים את המושבות בעמק מוסיפות ומותחות הן ויפני מיוחד על הגוף המהיר את העין ומלכב אתנו בלוא-הכי.

בשנה שעברה התחילו לבסס את המושבים בעמק ואנחנו רואים אנו התקדמות והשתדלות במשך ובכל ענפי פניהם.

בעין-הדור למשל ישנה זה כשנה מכבסה מוכנית שהודת לה מחשבים כהרבה כחות-עבודה. הנגידה, הכסירה והרעעית מתפת-הות עד מאד גם ביתר מקצועות התעשייה נכרת התקדמות ופמיו-כסום, מה שנוגע להקלות, נוסף להם: במשך הזמן הרבה רכוש חי וגם הדינמיות של השנה מקיים ליכול טוב היקוות הצליליו מזה. תוליהם הם הרבה תקנות בעניי-באכל-שלום שקט להם כבר שם טוב בשוק, גם המשתלה שקבלה צורה נאותה, משמשת מקור-הכנסה. כמו כן יש ליאגת ערד-אין שנעשה בכל ענף וענף ואנו מוכרחים להודות כי ההתאמצות הכבירה והתקדמות שהמקום הוה דרש מראשית צמיחתו עד היום הוה, כדאיות תלו.

רק על אחת יש להצטער, על חיריה בחיי-התחברות פניהם. על זה במאמרי הבאים.

גרשני

לשאלת הכפיה

ב"דאר-היום" מיום ששי לילון נתן מר י. את דעתו בקשר עם טענתו הצודקת על מקרה פילופולי (שאנב לא נחבר עוד כלו מה היה שם), גם על הדעה, הנשמעת אף בארצנו, בין עסקני הקרנות שיש לאחוז באמצעי כפיה, כמובן מוסריים, כלפי אלה שיש בידם לתרום ואינם תורמים". מר י. רואה הפסד בדעה זו, גם הפסד מוסרי. ואולם הדבר תלוי בהשקפתו על חשיבות הקרנות שלנו. אם נשקף עליהן מנקודת מבט של "מהיכ" תיתי", של איזה מוסד של צדקה או עזרה פתחית, יש מקום לבעל הדיון מר י. לחזק על אמצעי כפיה, אבל אם נשקף בכל העובד עלינו, אם נספח כראוי את כל מהות הסתבל והתמרים שבאו על עמנו מצד אחד ואת כהן של הקרנות "שלו" מצד השני האבות להצלת העם מן הכליון וכן הלה-נוגות, ואם אן נראה מצד אחד אלפי רעבים בארץ ועשרות אלפים דגניים וחסומים מופקים על להותנתו מן החוץ, וכן הצד השני והדומים אמידים ושבעים והדדים וראוי ה' אינם משתתפים בהצלת ומכונם הביב עליהם מנופח ותקומתו של כל עם ישראל — האין מה-בתו לגשת אליהם מבפיה מוסרית, ובכוח הצורך להראות עליהם באצבע, אלה רואים את ענת ישראל ואינם מושיעים כשעה שכיום להושיע ?

הן אלו דעה וזהו בדידנו, כלומר — אילו היינו עם ומשלה מפורדים, הלא היינו נזכים כהם את המס הדרוש כבה השלשון, כאשר יעשה כל עם ועם לצרכיו החיוניים, ועתה, שאין לנו שלמן ויש בידנו רק הכח המוסרי כלכל, הנם בו לא נשתמש ורק נתרם כיום דין ונעזוב במנהגה אן קמצני האומה שלכם האין אינו מתי-עורר לפעולה וליושעה גם בימי מצוקה נוראים כאלה העוכרים עליו במונעו וכולם ביום צורך גדול ביום מתן-תורה לאומה לא שמענו על כפיה ?

הכפיה המוסרית גם היא, בזמן הצורך, אמצעי חנוכי לעם. יש בעם שמתעוררים בעצמם מתוך הרגשת לבם, מתוך מורא עיניהם, יש מתעוררים על-ידי קריאה כרתונית, תחת השפעת כרוזים וקולות קוראים, ויש אשר לבם השמן ועיניהם טחות ואונותם כבדות, ורק אולי הכפיה המוסרית תעוררם לעבודת העם, וכמשך הזמן והיחכו בעבודה זו ויהיו אולי גם מן הראשונים לה !

מלת הטר שונות יש להכרת ולעם.

תזמרת בית-היתומים של עזרת הגליל בצפת

בצפת הגדולה, המדוכאת, נעשה דבר בעתו : בית מחסה ליתומים של עזרת הגליל מיו יורק סדר במסדרים היום.

הנער הצעיר המדוכא כל כך תחת הלחץ הרוחני והגשמי כאחר, מכה ללחוצו ולהכיר בדברו זה ודבר זה ער.

התזמורת מרכבה 180 נערים בעלי כלים שונים. בערב, בערב, בערב ע"י בית היתומים עולים וקובעים מתוך המוסר קולות מנוגים וקול שירה. מורש שחיה חסר דבר מה לנער הצעיר והדבר בא במועד. בית היתומים של עזרת הגליל מלא את הסדר, והתנועה, בהתפתח הוהל.

התזמורת מרכבה ברובה מלכי דות, תוך רגיל ומה עוד עם צעללים. מפני היותו רחוקים מאוחד עיר גדולה ומפני חוסר אמצעים כספיים אין התזמורת יכולה להשתתף לעולות. אולם, הודות למרצו הרב של כנהל המוסד מורש נוספים הודות לעבודתו המסורה של המנהל מר רונברג ועזרת תהי מורש כיום על מרדתי דין ופה.

בזמן האחרון התחילה התזמורת לצאת גם מתוך ארבעת כתליה הערים, אל מחוץ.

במסדרים תרפ"ו חשמייה התזמורת את מנגינותיה הנעימות לפני קהל רב שבא לבקר בהצגה שהציגו למערי המוסד תזמורת מורש כאן.

משל המחזה והסכינה בקש שהתזמורת תנגן את ההימנון המלכותי ביום השלישי ליוני.

התזמורת נענתה לו ובתן הולדת המלך זכה כל הקהל הצעיר בלי הדבר דת ונוע, להנות מנגינתה היפה של התזמורת.

בערב אותו היום הוזמנה התזמורת לנגן בביתו של מר אנדריוס מורש מחוץ צפת והשמש, וקול הנאמרים מכל הרות שמע את מנגינותיה היפות של התזמורת והרבה מסבכריו של המושל נשאו אל הילדים ולחצו את ידיהם בתורה.

מר נוסביטר נעתר לבקשתה של, התאחדות עולמית של צעירים עבריים וימסור לרשותה את התזמורת לנגן בשנה הספרותית ששורר על ידה למלאת עשרים שנה. לעבודתו הספרותית של המוסד יוסף צבי רפון. התזמורת נענה את כל השומעים שנוכחים בשנה זו ולאות הכרה ותודה על הדבר הוה שלח, התאחדות עולמית של צעירים עבריים" מכתב תודה למנהל המוסד.

"ביום ג' כ"ח סיון בפרו בבית היתומים הג"ל הרבנים האחרונים הרב משה זכרון מרגלית ואשתו הנכבדה ה' חיה, ושאר הרבנים האחרונים נערכה כלל בבית היתומים קבלת פנים מיוחדת כן-הכלל ובאן הראתה התזמורת את הצליל הגדול שעשתה במשך זמן קרוב לשנתה. הרבנים הג"ל לחצו בדמעות על עיניהם — את ידי הילדים ויחלצו להם כל-טוב על שעה העונת שגמרם להם כפי דבריהם, — הפעם הראשונה בארץ".

80.6.927

בנימין אברושער

מכתב למשרכת

לפנקתה של קרדיטור להקמת בית-חולים.

מלבד זה נכללו בהתעוררות צללי-החום ע"י קאליריו, על הדבר א. בליון מיום אמתול — אל תמוז מר צאת הלשכה הראשית של קרדיטור לנחיה להביא עזרבות מספיקים את דיום על פעולתו של הדבר בליון לטובת קרדיטור במשך שתי השנים האחרונות כאת קונטרס הוה עד היום הוה ובנקשכם לפרסם זאת בער תונכם.

במשך הזמן המדובר בקר הדבר בליון את האצרות האבות : פורטר גל ספרד ארגנטינה. בירלי טשילי מקסיקה קובה. מנסה ופרו. לפני ש בועות מספר בקר עור הפעם את סד דר ופורטוגל. עבודתו של הדבר בד ציון התרבות ביוזר בתוני הספרדים, והוא הצליח להשיג את התענוג הצי יוני בכלל ואת רעיון קרדיטור בפרט בחוגים ובאצרות אשר קורא לא הדרגו אליהם. הוא "עבר גם בכרס החוגים האשנניים והשפיע גם עליהם. הוא הסכום שנאספ עליו הדבר בד ציון והועבר על ידי הפעם את לשי כה הראשית במשך שתי השנים האחרונות עולה 85000 ל"ש. בעד כס כוה זה נכללו הכספים שנתקבלו זה לא כבר מאת הסתדרות הספרדים בארגנטינה — 1000 ל"ש — שתרמה בפעם הראשונה לקרדיטור, ושאר סוג — סך 1820 ל"ש — ומגברלטר כס 120 ל"ש. כמו כן ראוי להזכיר כי סכום של יותר מ-3000 ל"ש שד אסף בשנתיים בשעת בקורו של הדבר בליון בשכיל עירניים, נסמך עתה

לימודיה ומכירת חמרי בני

חברת אפריון ואיסטרן (ניר איסט) בע"מ

מכירה על מכירת כל הסחורות שנמצאות במחסניהם כהו: חלקים של קיים טרקטור, אוטומובילים ביוק ושברלט, מלט פורלא, ניר זפת, פחים שחורים, צנורות מנוכלנים, רשת ברזל, זכוכית של חלונות, זבל חומר, וכו'. את הסחורות הנזכרות אפשר לראות בכל יום החל מ-7 לח' וילי 1927. משעה 10 בבקר עד 12. המחסן נמצא ע"י משרד פראון, בשום התבואות ובקמור לפסי הברזל של בית המכס. ההצעות צריכות להיות בבית ולהגיע למשרד לא מאוחר מ-18 לח' חרש וילי 1927 לפי הכתבה: חברת אפריון ואיסטרן (ניר איסט) בע"מ ת. ד. 227, מלפון 80, חיפה (א").

בית מרחקת

מסודר ועוד בכל, בתל אביב במרכז העיר

בשביל סבות משפחתיות עומדת למכירה על המסוד או להעבירה למסוס אחר. המסוד והתנאים נוחים מאד. לפנות להעורך דין דוד וויסמאן, רחוב אלנבי, 81.

מסבת פטירת ד"ר י. לוי

מוסבה לאורטופדיה שב מברלין בנו ד"ר ארנסט לוי מוסבה לאורטופדיה להפסיך את העבודה. מסבל חולים בכל יום מ-9 עד 12 לפניהצהרים רחוב יהודה הלוי מספר 31.

מלון ופנסיון סגר

הר הכרמל - חיפה ת. 90, 385 מסודר באופן מודרני, ביער אורן, חדרים בודדים, מסבה סרי, סעים וכשר מחירים נוחים

בית מסחר פניקה (Phoenicia Stores)

רחוב יפו, סול בוקליים בנק ומשרד הארז רחוב יפו כל מיני מכשירי כתיבה וניר כספיות וליהודים, בשביל משרדים ובתו ספר, עבודות אמנות, מ"ב, צ"א, כלי עצי ויה, צרף, חרונים, אלמונים, פנינים, מופרות מא"י והמורה, וכו'. המחירים. בקושים וחכי זולים בכל ארץ ישראל !!

סניף בוינה.

שיתפות הסודל

ירושלים

בבנין, הסולל

מקבלת

כל מיני עבודות רפוס במחירים נוחים

עולם הילדים

ענתון מצויר, עולות, בעריכת א. סולודר

הופיעה החוברת י"ב זות תכנה : א) אל קצה שדה התרופות (שיר) ב) לא תנב (אגדה) ג) דוילט הרופא ומאורעותיו (עם ציורי המחבר) ד) צמחים מאירים ה) החמניה ו) מיואל די סרונס (עם תמונות) ז) בארצנו : ח) פפראות : ט) חידות : י) שאלות מחכות : יא) פנת שעשועים : יב) שמות פותרי החידות.

המכירה הראשית בארץ אצל, "תרבות", המכירה הראשית בחו"ל אצל, "קולות".

הכתוב : משרכת, עולם-הילדים, — ירושלים. RED OLAM HAYELADIM JERUSALEM

קרד את האור על ידי מניפת

חבית מכוונת התפירה סינגר

ב"דאר-היום" מיום ששי לילון נתן מר י. את דעתו בקשר עם טענתו הצודקת על מקרה פילופולי (שאנב לא נחבר עוד כלו מה היה שם), גם על הדעה, הנשמעת אף בארצנו, בין עסקני הקרנות שיש לאחוז באמצעי כפיה, כמובן מוסריים, כלפי אלה שיש בידם לתרום ואינם תורמים". מר י. רואה הפסד בדעה זו, גם הפסד מוסרי. ואולם הדבר תלוי בהשקפתו על חשיבות הקרנות שלנו. אם נשקף עליהן מנקודת מבט של "מהיכ" תיתי", של איזה מוסד של צדקה או עזרה פתחית, יש מקום לבעל הדיון מר י. לחזק על אמצעי כפיה, אבל אם נשקף בכל העובד עלינו, אם נספח כראוי את כל מהות הסתבל והתמרים שבאו על עמנו מצד אחד ואת כהן של הקרנות "שלו" מצד השני האבות להצלת העם מן הכליון וכן הלה-נוגות, ואם אן נראה מצד אחד אלפי רעבים בארץ ועשרות אלפים דגניים וחסומים מופקים על להותנתו מן החוץ, וכן הצד השני והדומים אמידים ושבעים והדדים וראוי ה' אינם משתתפים בהצלת ומכונם הביב עליהם מנופח ותקומתו של כל עם ישראל — האין מה-בתו לגשת אליהם מבפיה מוסרית, ובכוח הצורך להראות עליהם באצבע, אלה רואים את ענת ישראל ואינם מושיעים כשעה שכיום להושיע ?

הן אלו דעה וזהו בדידנו, כלומר — אילו היינו עם ומשלה מפורדים, הלא היינו נזכים כהם את המס הדרוש כבה השלשון, כאשר יעשה כל עם ועם לצרכיו החיוניים, ועתה, שאין לנו שלמן ויש בידנו רק הכח המוסרי כלכל, הנם בו לא נשתמש ורק נתרם כיום דין ונעזוב במנהגה אן קמצני האומה שלכם האין אינו מתי-עורר לפעולה וליושעה גם בימי מצוקה נוראים כאלה העוכרים עליו במונעו וכולם ביום צורך גדול ביום מתן-תורה לאומה לא שמענו על כפיה ?

הכפיה המוסרית גם היא, בזמן הצורך, אמצעי חנוכי לעם. יש בעם שמתעוררים בעצמם מתוך הרגשת לבם, מתוך מורא עיניהם, יש מתעוררים על-ידי קריאה כרתונית, תחת השפעת כרוזים וקולות קוראים, ויש אשר לבם השמן ועיניהם טחות ואונותם כבדות, ורק אולי הכפיה המוסרית תעוררם לעבודת העם, וכמשך הזמן והיחכו בעבודה זו ויהיו אולי גם מן הראשונים לה !

מלת הטר שונות יש להכרת ולעם.

